

Ministerieel besluit tot bescherming als monument van de dekenij in Diksmuide

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 5 juni 2013 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van de als monument te beschermen dekenij in Diksmuide;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 8 mei 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als monument:

De dekenij, gelegen in
Diksmuide, Sint-Niklaasstraat 9

bekend ten kadaster:

Diksmuide, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 245G
zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische en sociaal-culturele waarde:

Diksmuide - reeds in de herfst van 1914 bijzonder hard beproefd tijdens de IJzerslag - is één van de drie frontsteden waarin bijna geen enkel gebouw de oorlog overleefde. Over de in situ wederopbouw van de stad bestond aanvankelijk dan ook veel scepsis. De heropgebouwde stad vormt een belangrijke materiële getuige van de Eerste Wereldoorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield ten koste van honderdduizenden levens.

De historiserende wederopbouw wou de getraumatiseerde bevolking haar trots teruggeven. Het 'pittoresk' herbouwde stadscentrum waarvan de dekenij een voorbeeld vormt staat dan ook in schril contrast met archiefbeelden van totale verwoesting. De Sint-Niklaaskerk en omgeving werd op 27 mei 1940 gebombardeerd door de Duitsers, waarbij de dekenij aan een tweede vernietiging ontsnapte. Een aantal in het dekenij-interieur geïntegreerde fragmenten van glasramen - afkomstig uit de toen vernietigde Sint-Niklaaskerk - herinneren aan de tweede kerkvernietiging.

Voor de bouw van de 19de-eeuwse dekenij werd een beeldbepalende ligging uitgezocht, ten noorden van de Sint-Niklaaskerk, op het ca. 1784 ontruimde kerkhof. De locatie herinnert dus aan het verdwijnen van begraafplaatsen uit de stedelijke kernen vanaf eind 18de eeuw, waarvan Diksmuide een vroeg voorbeeld vormt (cf. maatregelen van keizer-koster Jozef II). De beeldbepalende ligging wordt bij de wederopbouw nog versterkt door het opschuiven van de dekenij naar de stompe hoek van de Sint-Niklaasstraat, waar de plattegrond mee samenvalt. Hierdoor wordt het zicht vanuit de lichtjes schuin lopende straat op het noordtransept en -portaal van de kerk gericht. Vanuit de dekenijtuin heeft men - langsheen de dakenstructuur - een zicht op de torenspits en de dakruiter van de kerk.

Historische, in casu architectuur-historische waarde:

Na de totale vernietiging lokt de wederopbouw hevige discussies uit, dit reeds in 1916 met een in Parijs goedgekeurd 'lijnrichtingsplan'. In weerwil van de suggestie van een nieuwe stad naast de puinen, wordt in 1919 beslist tot de in situ wederopbouw. In dit kader wordt ook de dekenij heropgebouwd in de jaren 1920.

Van de vooroorlogse 19de-eeuwse dekenij worden de dubbelhuisplattegrond en -opstand met centrale gang en twee bouwlagen overgenomen, kenmerkend voor pastorieën vanaf de 19de eeuw. Door deze typologie en de uitgekiende ligging t.o.v. de kerk is de functie als dekenij erg herkenbaar. Ook de symboliek van de in hout gesculpteerde druivenranken met letters "IHS" (dorpel boven de deur), de uitkragende kapel met brandglas en het stenen bas-reliëf met "goede herder" spreken voor zich.

De wederopbouw wijst de vooroorlogse 'witte stad' met bepleisterde lijstgevels af, en kiest ervoor om het 'middeleeuwse' Diksmuide te herstellen. Stadsarchitect J. Viérin

opteert voor een historiserende stedelijke wederopbouw, in 'blote' baksteen, en geïnspireerd op de regionale baksteentraditie en de laatgotiek. De imposante dekenij onder leien schilddak vormt hier een goed voorbeeld van: de vooroorlogse, neoclassicistische 'witte' lijstgevel wordt vervangen door een geelbakstenen hoekpand met uitkragende verdieping, stenen (kruis)kozijnen, Brugse traveeën, maaswerk, verzorgde tuitgevels enz.

De dekenij bewaart de interieurindeling typisch voor een pastorie/dekenij: dubbelhuis met centrale gang met trap en links daarvan salon. De interieuraankleding vormt een merkwaardige combinatie van traditionele elementen zoals onder meer de brede neobarokke schouw en art-deco getinte elementen zoals onder meer de trap in rode granito, de rechthoekige marmeren schouwen en de sjabloonbeschildering met florale motieven. Enkele glasramen, samengesteld uit fragmenten van glasramen uit de in 1940 vernietigde Sint-Niklaaskerk, hebben meestal een traditionele inslag. De moderne inslag van het glasraam in de kapel met figuren opkijkend naar gekroonde man vormt hier een uitzondering op.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

30-06-2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS